

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje radcy prawnemu B. S. , prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w B. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi M. S. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód M. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 kwietnia 2019 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 września 2018 r., którym oddalono powództwo ponad kwotę 16 856,45 zł.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze oparto się na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podnosząc, że o oczywistej zasadności skargi świadczy wyliczenie przez Sąd należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda na podstawie przyjęcia, że część przedmiotowej działki nie ma charakteru budowlanego, lecz rolny bez uwzględnienia okoliczności, że wzniesienie nieruchomości na tym fragmencie działki byłoby możliwe w świetle prawa.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oparte na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widocznej *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 – nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Przy tym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.).

Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska skarżącego. Co do zasady konkretyzacja kwoty wynagrodzenia przez Sąd *meriti* opiera się na elemencie dyskrecjonalności. Znaczy to, że Sąd ustala wysokość tej kwoty w odniesieniu

do każdego pojedynczego przypadku, w oparciu o liczne przesłanki, a o nieprawidłowości tak dokonanego wyliczenia można mówić jedynie, gdy przyjmuje ono kwotę znacząco zawyżoną lub zaniżoną, nigdy zaś, kiedy kwota mieści się w przedziale możliwych wniosków wysnutych na podstawie zespołu okoliczności faktycznych danej sprawy. Już samo takie ukształtowanie instytucji wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoduje, że wyliczona kwota mogłaby być rażąco błędna jedynie, gdy wykraczałaby daleko poza zakres dyskrecjonalności. Odnosząc się zaś w sposób ogólny do okoliczności, które, zgodnie z orzecnictwem i poglądami doktryny powinny być brane pod uwagę podczas wyliczania kwoty wynagrodzenia należy podkreślić, że mają one charakter przykładowy, nie są ścisłymi przesłankami ustawowymi. Co więcej, skarżący zdaje się nie dostrzegać funkcjonalnej różnicy pomiędzy dwoma rodzajami wynagrodzeń – wynagrodzeniem za bezumowne korzystanie z cudzej nieruchomości jako posiadacz służebności z art. 352 w zw. z art. 224 k.c. oraz wynagrodzeniem za ustanowienie służebności przesylu z art. 305² k.c. Wprawdzie obie te instytucje mają na celu wynagrodzenie właścicielowi nieruchomości niedogodności i strat związanych z wykonywaniem służebności na jego gruncie, jednak każda z nich ma inne odniesienie czasowe. O ile wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesylu jest świadczeniem jednorazowym, służącym rekompensacie wszelkich przyszłych niedogodności związanych z korzystaniem z gruntu obciążonego służebnością, o tyle wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości odnosi się do konkretnego okresu rozpoczętego w przeszłości i powinno kompensować brak możliwości korzystania z gruntu przez właściciela właśnie w tym określonym czasie. Z tej przyczyny przy ustalaniu wynagrodzenia za ustanowienie służebności bez wątpienia należy brać pod uwagę wszelkie dostępne prawnie sposoby wykorzystania gruntu, nawet jeżeli do chwili wydawania orzeczenia nigdy nie był wykorzystywany w dany sposób. Natomiast ustalając wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu można opierać się jedynie na dotychczasowym sposobie korzystania z niego przez właściciela, jeśli z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że właściciel korzystałby z tego gruntu w taki właśnie sposób, gdyby korzystanie z niego nie było zakłócanie przez posiadacza służebności.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu orzekł zaś na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.